

ในโลกที่ทุกคนอยากเป็นคนดี

ชีวิตผมถูกไฟไหม้จนจับตามองอยู่ บางทีผมก็รู้สึกเหมือนมีคนดวงตาอยู่บนไฟไหม้นั้น มันกำลังมองผมจากบนโต๊ะ บนทีวี หรือข้างๆ หมอน หลายต่อหลายครั้งผมพยายามคลุมมันด้วยผ้า เอามันไปสอไว้นะหนังสือ ทำหลายสิ่งหลายอย่างเพื่อจะได้ไม่ต้องเห็นมัน และมันจะได้ไม่ต้องเห็นผม แต่ผมรู้ว่ามันก็ยังเห็นผมอยู่ดี และแม้ผมจะซ่อนมันอย่างลึกลับสักแค่ไหนในยามกลางคืน ทุกๆ เช้าผมก็ต้องไปค้นมันออกมาด้วยหัวใจที่สั่นกลัว พลิกมันดูเพื่อจะตรวจสอบว่ามันกลายเป็นสีดำหรือยัง...

วันที่มีนกกลายเป็นสีดำนั้นแหละ ที่จะเป็นวินาทีของผม มนุษย์ทุกคนบนโลกนี้เกิดมาพร้อมไฟคนละหนึ่งใบ ด้านหลังไฟจะเป็นลายตารางสีขาวสลับดำ ประทับตรารัฐบาลโลก ส่วนด้านหน้าของไฟนั้น... ในตอนแรกจะเป็นสีขาวหมดจนได้รวดเร็วelay ใดๆ แต่เมื่อได้ก็ตามที่คนคนหนึ่งทำสิ่งที่สังคมตัดสินว่าผิด ไฟจะกลายเป็นสีดำ และคนคนหนึ่งก็จะกลายเป็นคนเลวของสังคม เมื่อหนึ่งบรรทัดาคติของสังคมที่ครอบครองไฟสีขาวจะมีสิทธิ์สั่งการ

คนแล้วได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

ไม่มีใครรู้ว่าไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเราทำไม่ได้ไปแล้ว แต่มันจะเปลี่ยนสีในเช้าวันรุ่งขึ้นหลังบาปถูกกระทำเสมอ บางคนไฟเปลี่ยนสีเพราะได้ฆ่าคนตาย บางคนไฟเปลี่ยนสีเพราะได้ขโมยของ ไฟรู้เสมอว่าเราทำอะไรลงไป มันจับตามองเราอยู่ และมันไม่เคยละเว้น แม้ว่าบางครั้งเราจะขโมยของเพื่อความอยู่รอด หรือฆ่าคนเพื่อป้องกันตัว ความดีเลวของไฟไม่เคยมีสีเทา มีเพียงสีขาวกับดำก็เท่านั้น

คนหลายคนยืนยันก่อนถูกกรมสั่งทราว่าเราไม่ได้ทำอะไรผิดเลย เพียงแต่ไฟของพวกเขากำลังเปลี่ยนสีไปเสียเฉยๆ แต่คนเลวอาจจะโกหกอะไรก็ได้ พวกผมคนเดียวขโมยไม่หลงเชื่อ ผมเคยมีส่วนในการรุมซ้อมชายหญิงจนตายไปถึงหกคน เพียงเพราะพวกเขากลายไฟไปแล้วมันกลายเป็นสีดำ มันก็เท่านั้น

เรามีลัทธิxorร้องให้ใครๆ แสดงหน้าไฟให้ดูได้ตลอดเวลา หากนักสฤกก์ลองบอกพนักงานที่ขายตัวรถไฟใต้ดินสิว่า “เปิดไฟของคุณให้ผมดูหน่อยสิ” หากมันเป็นไฟดำ คุณจะร้องเรียกคนดีรอบตัวให้เข้าไปฆ่าเขาหรือเดินจากไปเฉยๆก็ได้ แต่พวกเขาก็เป็นคนดีไม่เคยปล่อยให้คนชั่วลอยนวล เมื่อไฟกลายเป็นสีดำ หลายคนพยายามปฏิเสธการแสดงไฟ ช้อนมันไว้ในบ้าน นำไปฝังดิน หรือทำอะไรที่อกนั้น แต่มันจะทำให้คุณถูกตัดสินทันทีว่าเป็นคนเลว ดังนั้นเราจึงต้องพกไฟติดตัวอยู่ตลอดเวลา และรู้ลึกปลอดภัยนักหนาที่มันยังเป็นสีเทา

ผมไม่รู้หรอกว่าคุณคนอื่นเป็นยังไง แต่สำหรับผมแล้ว ผมผมจะเป็นคนดีที่เคยฆ่าคนมาแล้วถึงหกคน แต่ผมก็กลัวอย่างที่สุดว่าไฟของตัวเองจะเปลี่ยนเป็นสีดำ

ผมเริ่มมีความรู้สึกนี้ตั้งแต่วันที่ผมฆ่าหัวหน้างานของผม หัวหน้าเป็นคนดีสัตย์ซื่อถือคุณธรรมมาตลอด วันที่ไฟของเขาเปลี่ยนเป็นสีดำ หัวหน้ายืนยันหนักหนาวว่าเขาไม่เคยทำอะไรผิด อยู่ๆไฟมันก็กลายเป็นสีดำไปเอง เขาย้ำเตือนพวกเราถึงความดีที่เขาเคยกระทำมา แต่พวกเขาก็รู้ฆ่าเขาอย่างไรก็ตาม

เขาร้องขอชีวิตและยืนยันว่าไม่ได้ทำผิด อย่าทำฉัน ฉันไม่ได้ทำอะไรเลย พวกแกไม่เคยสงสัยกับบ้างหรือไม่ว่าผมทำอะไรผิดพลาดได้? เขาพยายามแก้ตัวอย่างนั้น ทว่าคำแก้ตัวของเขาไม่ได้ทำให้ใครสะดุด พวกเรายังคงกระต๊อบเขาต่อไป เขาคงโกหก ก็แหงอยู่แล้ว คนเลวล้วนแต่ทำอะไรก็ได้เพื่อให้รอดพ้นจากความตาย ผมเก็บห้องห้อยของเขา หัวหน้ากระอักไ้อออกมาถี่ๆ แต่ผมไม่สนใจ ไม่นึกเลยแม้แต่อย่างว่านี่คือหัวหน้าผู้สอนงานและเลี้ยงข้าเลี้ยงม้าผมมานานปี เขาเป็นคนเลวแล้วนี่ เขาไม่มีค่าอะไรให้ต้องสนใจอีกแล้ว

ก่อนเขาตาย ผมจ้องเข้าไปในแววตาของเขา ในพรึบตานนั้นไม่รู้ว่าจะทำอะไร อยู่ๆผมก็เชื่อว่าเขาพูดจริง ผมล่าถอยออกมาปล่อยให้คนอื่นารุมสังหารเขาด้วยมือและเท้าอย่างไม่อาจปรักหักมุมอะไรได้ หลังจากนั้นผมก็เริ่มสงสัยว่า เป็นไปได้หรือเปล่าที่ผมเฝ้าอาจเปลี่ยนสีโดยไม่มีสาเหตุอะไรเลย

สิ่งที่ทำให้ประเด็นนี้ยิ่งน่าสงสัยก็คือ หัวหน้างานของผมเป็นอภิมหาคนดีนะสี

สิ่งที่ได้ตัดสินว่าผิดนั้นมีการจดทะเบียนไว้และพิมพ์เป็นเล่มแจกจ่ายโดยรัฐบาล หัวหน้างานของผมเป็นคนเคร่งครัดที่สุด เขาท่องกฎพวกนั้นได้ทุกข้อ เป็นแฟนคลับตัวยงของรายการรัฐบุลาโลก

ที่จะคอยบอกสิ่งที่ผิดข้อใหม่ ๆ เขารู้ว่าการกระทำไหนผิดหรือไม่ผิด และไม่มีทางที่จะทำผิดอย่างแน่นอน ผมเชื่อว่าเขาไม่เคยสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองเกินกว่าจำนวนที่รัฐบาลกำหนดต่อวันด้วยซ้ำ แม้ฉันจะไม่ได้ทำให้ไฟของเราเปลี่ยนสีก็ตาม (รัฐบาลมีกฎอีกชุดว่าด้วยศีลธรรมและข้อควรปฏิบัติที่หากละเมิดก็ไม่ร้ายแรงถึงขั้นไฟเปลี่ยนสี มันเป็นกฎว่าด้วยมารยาทสังคมต่างๆ จะว่าไปผมไม่ได้ถือกฎพวกนี้เคร่งครัดนัก แต่ล่าสุดเพิ่งมีออกประกาศมาว่าหากใครละเมิดกฎชุดรอนี้ครบสี่หมื่นครั้งไฟจะเปลี่ยนสี ผมจึงต้องระวังตัวมากขึ้น)

ผมเชื่อว่าหัวหน้างานของผมไม่เคยละเมิดแม้แต่กฎชุดรอนไฟของเขาต้องเปลี่ยนสีเองโดยที่เขาไม่ได้ทำอะไรผิดแน่ ๆ และพวกเรา ก็ว่าเขาตายไปแล้ว

ในกรณีแบบนี้เขาน่าจะร้องเรียน...ผมคิด แต่กระแสดูความคิดของผมก็สะดุด ผมไม่เคยได้ยินมาก่อนว่ามีการร้องเรียนอะไรทำนองนี้ อันที่จริงคนที่มิไฟน่าจะไปร้องเรียนกับใครได้ ผู้คนไม่เชื่อในคำพูดของพวกเขาหรอก คนเหล่านั้นล้วนแต่โกหก ตลบตะแลงเพื่อหวังจะเอาชีวิตรอด อันที่จริงผมเองก็คงถูกหาว่าแปลกที่นึกเชื่อคำพูดของพวกเขาบ้าง แต่แวตาคณโกล์ตายของเขาบอกให้ผมรู้ว่าเขาพูดจริง...และอาจเป็นเพราะจิตใต้สำนึกของผมยังจดจำได้ด้วยว่าเขาเป็นคนดีเพียงใด

ถ้าหากหัวหน้าตายอย่างไม่เป็นธรรมล่ะ ไฟอาจจะทำงานผิดพลาด ผมจะทำอะไรได้บ้างเพื่ออุทิศชีวิตของเขาขึ้นมา...แม้ว่าผมจะเป็นคนง่าเขาก็ตาม

ผมลองถามเรื่องนี้กับเพื่อนร่วมงานคนหนึ่ง เพื่อนคนนั้นแหละ

ที่เป็นคนถามหัวหน้าว่าไฟของหัวหน้าเป็นสีอะไร เขาเป็นผู้ว่าในเหตุการณ์ครั้งนี้ ในเวลานี้เขาได้เลื่อนเป็นหัวหน้างานแล้ว

หัวหน้างานคนใหม่เล็กคิ้วมองผมอย่างงุนงง พลังตอบว่า “ถามอะไรพิลึกๆ น้า เขาผิดแน่นอนอยู่แล้ว ไฟไม่มีทางผิดพลาด”

คำตอบของเขาทำให้ผมไม่ได้ถามอะไรอีก แต่ผมคิดจริงๆ นะว่าไฟอาจจะทำงานผิดพลาดได้ มันเป็นแค่เครื่องจักรอย่างหนึ่งเท่านั้นนี่นา แต่เมื่อผมเรียกร้องอะไรให้หัวหน้าไม่ได้ ผมก็เลยได้แต่ปลงไป ยังไงซะเขาก็ตายไปแล้ว ปัญหาที่นำเสนอใจตอนนั้นก็คือ ถ้าไฟ ของผมทำงานผิดพลาดบ้างละ ถ้าวันหนึ่งมันเกิดเปลี่ยนสีโดยที่ผมยังไม่ทำอะไรผิดล่ะ ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วผมจะทำอย่างไรได้

ผมคิดสละระยะไปมาแล้วสรุปได้ว่า ถ้าไฟของผมมันรวนหรือเสียขึ้นมาละก็ ผมคงทำอะไรไม่ได้แน่ๆ คงได้แต่ตายไปแบบนั้น ตอนนั้นผมก็เลยต้องมานั่งใจหายอยู่ทุกวันที่ไฟของผมมันเปลี่ยนสีหรือยัง

แล้วมีคนอีกเท่าไหนที่ตายไปเพราะไฟทำงานพลาด เราไม่มีทางรู้ได้เลยว่าพวกเขาผิดจริงหรือเปล่า ผมเริ่มจินตนาการ ก่อนพวกเราจะฆ่าใครสักคน พวกเราไม่เคยสอบสวนให้รู้ความก่อนเลย มนุษย์น่าจะตัดสินใจได้ดีกว่าเครื่องจักรอย่างไฟ แต่ทำไมเราจึงเชื่อไฟเสมอ...

ผมเชื่อว่าผมไม่ใช่คนแรกหรอกที่เคยสงสัยเรื่องพวกนี้ วันอาทิตย์นั้นผมจึงเดินทางไปยังห้องสมุดประชาชน และสอบถามบรรณารักษ์สามแวนกรอบว่าหนังสือเกี่ยวกับไฟหรือกฎของรัฐบาลอยู่ที่ชั้นไหน

บรรณารักษ์สาวถอนหายใจพลางท่าส่ายตาเหยียดผม “คุณ

ไม่เคยมาห้องสมุดเลยใช้ไหม คนอย่างคุณเนี่ยนะ ช่างไม่เหมาะสมกับสังคมคนดีเอาเสียเลย ขอฉันดูไฟของคุณหน่อยสิคะ”

ผมชูไฟของผมให้เธอดู โชคดีที่มันยังเป็นสีขาวอยู่ ผมนึกสงสัยขึ้นมาชั่วแวบว่า ถ้าผมมีไฟดำ เธอจะใช้มันน้อยๆ นั้นมาผมด้วยวิธีไหนหรือ

บรรณารักษ์สาวมองไฟของผมก่อนจะบอกอย่างเบื่อบนว่า “หนังสือของทางรัฐบาลถูกจัดแสดงอยู่ในชั้นตรงกลางห้องสมุดเลยคะ คุณน่าจะรู้นะ มันเป็นหนึ่งในหนังสือที่สำคัญที่สุด”

นั่นสิ ผมน่าจะรู้แหละ ผมพิมพ์คำขอโทษและขอบคุณไปพร้อมๆ กันก่อนเดินจากมา ผมสออดไฟกลับลงในกระเป๋าเงิน เราทุกคนต้องเรียนรู้ที่จะเก็บไฟให้ดี เพราะถ้าคุณทำไฟหาย อาจมีคนตีความว่าคุณแกล้งทำลายเพื่อซ่อนไฟดำก็ได้ การสูญเสียกระดาดาชขนาดเล็กกว่าฝ่ามือหนึ่งใบอาจจะทำให้คุณตายไม่รู้ตัว

ผมเดินไปยังชั้นหนังสือที่เธอบอก บรรณารักษ์หญิงสูงอายุกคนหนึ่งกำลังปิดฝุ่นชั้นหนังสืออยู่ เมื่อเธอเห็นผมหยิบ ‘กฎระเบียบเพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคม จัดพิมพ์โดยรัฐบาลโลก’ และ ‘ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟ’ ขึ้นมาจากชั้น เธอก็ยิ้มให้ผมด้วยความเอ็นดู เธอคงเห็นผมเป็นพลเมืองตัวอย่างที่ดีศึกษาเรื่องสำคัญๆ ที่รัฐบาลบอกเรา

ผมยิ้มตอบเธอไปจางๆ มองของพลาสติกที่เธอกลัดไว้บนอกเสื้อ แทนที่มันจะเป็นบัตรพนักงาน มันกลับเป็นซองใส่ไฟพวกคงเป็นมาตรการของห้องสมุดเพื่อจะแสดงว่าพนักงานที่นี่ทุกคนเป็นคนดี และหากใครเป็นคนไม่ดีเมื่อไหร่จะได้ทราบโดยทันที ผมคล้อยคล้าบคิดว่าเห็นกระดาดาสีขาวแบบนี้บนหน้าอก

พนักงานสาวคนเมื่อครู่เหมือนกัน แต่เมื่อก็กลับไม่ได้เฉลียวใจว่ามันเป็นไฟ

ผมหยิบหนังสือไปวางบนโต๊ะและเริ่มต้นอ่านไปเรื่อยๆ จนในที่สุดก็พบเหตุผลที่เราควรเชื่อไฟมากกว่าตัวเราเอง ซึ่งหนังสืออธิบายว่า

สาเหตุที่เราควรเชื่อถือการตัดสินใจไฟมากกว่าเชื่อถือการสอบสวนโดยมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่มีความเที่ยงตรงเสมอเหมือนกับไฟ มนุษย์แต่ละคนอาจมีเกณฑ์ในการตัดสินเรื่องชั่วผิดถูกแตกต่างกัน ในเหตุการณ์หนึ่ง บุคคลหนึ่งอาจตัดสินว่าถูก ในขณะที่อีกบุคคลหนึ่งอาจตัดสินว่าผิด ดังนั้นหากเชื่อการตัดสินโดยมนุษย์ จะทำให้ไม่สามารถใช้มาตรฐานเดียวกันทั่วโลกได้ จึงจำเป็นต้องยอมรับการตัดสินจากไฟซึ่งเป็นการตัดสินตามกฎข้อบังคับที่รัฐบาลตราขึ้น เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก ประชาชนเองก็ควรศึกษาที่รัฐบาลตราขึ้น เพื่อจะได้เข้าใจมาตรฐานที่ใช้กันโดยทั่วไป และละทิ้งมาตรฐานเดิมของตนเองไป เพราะมาตรฐานที่แตกต่างกันนั้นจะทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมได้*

ผมอ่านข้อความนั้นแล้วครุ่นคิดอย่างหนัก รู้สึกคล้ายบางสิ่งบางอย่างไม่ถูกต้อง แต่กลับบอกไม่ได้ว่าอะไรกันแน่ที่ไม่ถูกต้อง

*คณะกรรมการไฟแห่งรัฐบาลโลก, (๒๕๒๘), ไฟมีประสิทธิภาพมากกว่ามนุษย์อย่างไร, เรื่องควรรู้เกี่ยวกับไฟสำหรับประชาชน, (พิมพ์ครั้งที่ ๑๔๔), เมืองหลวงโลก โรงพิมพ์รัฐบาล, ๑๘-๑๙

ผมลองอ่านมันออกเสียงเข้าไปซ้ำมา ก่อนจะครางออกมาอย่างงุนงง ว่า “มาตรฐานเดิมของคนคืออะไรกันนะ” ที่ผมพูดออกมาแบบนั้น ก็เพราะผมไม่รู้เลยว่า ‘มาตรฐานเดิม’ ที่รัฐบาลแนะนำให้ละทิ้งไปนั้น มันคืออะไร มาตรฐานผิด ถูก ชั่ว ดี ของผมเป็นไปตามที่ได้รับ การสอนมาจากโรงเรียน และโรงเรียนก็สอนตามหนังสือของรัฐบาล ผมไม่เห็นจะมีอะไรที่มากมายนักให้ต้องละทิ้งไปเสียหน่อย

ด้วยความงุนงง ผมปิดหนังสือลง พลันผมเหลือบสายตา เห็นว่าหนังสือเล่มนี้เป็นฉบับปรับปรุงปี ค.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งมันกินนานมาก แล้ว เนื้อหาบางส่วนในหนังสือเล่มนี้อาจจะคร่ำครึจนคนรุ่นผมอ่าน ไม่เข้าใจก็เป็นได้ แต่ผมสงสัยเกิดว่าหน้ากระดาษของหนังสือยังดูใหม่ มาก ผมจึงพลิกดูปีที่พิมพ์และพบว่ามันพิมพ์ในปี ค.ศ. ๒๕๒๕ - เมื่อ สองสามปีก่อนนี่เอง

๒๘ ปีกับการพิมพ์ซ้ำเกือบ ๑๕๐ ครั้ง แต่รัฐบาลไม่ยอม ปรับปรุงเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้เลยแม้แต่หน่อย ผมคิดว่าพวกเขา ออกจะทำงานห่วยไปหน่อย ที่หนังสือถูกระเบียบบังคับปรับปรุงใหม่ กันเกือบจะทุกปี จนผมแทบไม่เหลืออะไรให้ทำได้อยู่แล้วเนี่ย

ทำไมไม่มีใครทำอะไรกับไอ้หนังสือเล่มนี้เลยวะ ผมสงสัย พลิกหนังสือไปมาอย่างหงุดหงิด แต่อันที่จริงจะมีสักกี่คนเสียว ที่มานั่งตั้งหน้าตั้งตาอ่านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟ คนครึ่งหนึ่ง ที่ผมรู้จักท่องกฎระเบียบจากรัฐบาลกันทุกวันนี้ก็จริง - แต่แน่นอนนัก ที่อยากจู้จี้ว่าไฟเริ่มต้นใช้ตั้งแต่ปีใด ทำไม่จึงควรใช้ หรือแม้แต่ มีการทำงานอย่างไร เพราะฉันหนังสือเล่มนี้มันถึงไม่สำคัญเท่าไร และฉันต้องเบลอองบรรทัดมากจนอ่านไม่รู้เรื่องได้ รัฐบาลคงคิดแบบนี้

ลงมั้ง

เอ๊ะ แล้วไฟบ้านนี่มันมีการทำงานอย่างไรนะ ผมนึกขึ้นได้ และรีบเปิดหาตรงสารบัญ แต่กลับพบแค่ที่อธิบายว่าหน่วยงาน ใดเป็นผู้ผลิตและแจกจ่ายไฟให้โรงพยาบาลเพื่อแจกต่อให้ทารกแรกเกิด ไม่เห็นมีบอกว่าไฟนั้นผลิตอย่างไร ทำงานอย่างไร จับตาดู และตัดสินพวกเราได้อย่างไร

อยู่ๆ ผมก็รู้สึกขนลุกขึ้นมา ไม่ใช่ว่าผมไม่เคยสงสัยเรื่องนี้ แต่ผมคิดว่ามันคงมีเขียนอยู่ที่ไหนสักแห่งนั่นแหละ คงเขียนอยู่ใน คู่มือเล่มไหนสักเล่มที่รัฐบาลโลกเพียร์แจกให้เรา แต่ผมซึ่งเกียจ หอ่านเลยไม่ได้สนใจ วันนี้ผมเริ่มสนใจแล้ว ผมลุกขึ้นจากโต๊ะ ไปกวาดเอาหนังสือเกี่ยวกับไฟทุกเล่มที่มีบนชั้นกลับมามาเปิดอ่านอย่าง บ้าคลั่ง หัวจะเจอลักบรรทัดที่บอกว่า เครื่องสมอองกลประเภทใด หรือแม้แต่เวทมนตร์ประเภทไหนที่ถูกบรรจุอยู่ในกระดาษาบางๆ แฉ่นั่น

ผมอ่านตั้งแต่เข้าย่นเที่ยง แต่กลับไม่มีเลยแม้แต่คำเดียว ที่พูดถึงเรื่องนี้...

ตอนนี้ผมรู้สึกขนลุกจริงๆ แล้ว ไม่มีใครนึกหรือทรากว่าเรื่องนี้จะ เป็นความลับ ทุกคนคิดว่ามันคงถูกเขียนอยู่ที่ไหนสักที่ แต่เรา แค่มองแค่คิดจะหาอ่าน คนรอบตัวผมไม่มีใครเคยสงสัยเกี่ยวกับ เรื่องพวกนี้เลย ไฟตัดสินเราได้อย่างไร มันตัดสินถูกต้องหรือไม่ มันรู้ได้อย่างไรในยามที่เราทำผิดพลาด เราไม่เคยใส่ไฟทั้งสิ้น เรา คิดแค่ว่ากฎคืออะไรและปฏิบัติตามกฎนั้นไปวันๆ

ไม่มีใครเคยถามว่า ไฟพวกนี้ - มัน - คือ - อะไรกันแน่ คำถามพวกนี้ช่างน่าสงสัยอย่างที่สุด แต่ทำไมเรายังไม่เคย

สงสัยกันเลยทีเดียว ทำให้เราถวิลหาเชื่อย่างสนิทใจมาตลอด หรือเราจะสูญเสียความสามารถในการสงสัยไปแล้ว เช่นเดียวกับที่เราสูญเสียบางสิ่งบางอย่างที่เรียกว่ามาตรฐานคุณธรรมของตนเอง... ซึ่งดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษของเรามี

แล้วมาตรฐานคุณธรรมของตนเองมันคืออะไรกันนะ...

“มาตรฐานของตัวเอง มาตรฐานของตัวเองคืออะไร ทำไม่เราไม่เคยนึกสงสัยเลยสักครั้ง ไฟฟลิตยังงี้ ทำไมมันจับตาดูเราได้ มันมันผิดพลาดมัย หัวหนาทำผิดจริงหรือเปล่า” ผมพิมพ์คำถามทั้งหมดไปมา เสียงดังขึ้นเรื่อย ๆ อย่างควบคุมตัวเองไม่ได้ ไม่มีคำถามไหนมีคำตอบที่กระจ่างชัดเลย ทุกอย่างลอยอยู่เหนือหัวผม เหมือนหมอกสีเทา กอดหัวผมอยู่รู้สึกลึกหนักอึ้ง

“โวย อะไรกันวะ” ผมตะเบ็งเสียงออกมา รู้สึกสับสนจนกวาดหนังสือบนลิ้นแหลมบนโต๊ะลงไปที่พื้นด้วยแขนข้างเดียว หนังสือทั้งหมดหล่นโครมคราม คนในห้องสมุดหันมามองผมด้วยสายตาตำหนิ แต่ผมไม่สนใจ ผมยกมือกุมหัว ปากสั่น ๆ ยังคงพาลมลังที่ติดตอไปอย่างไม่เบานัก “ทำไมไม่มีใครรู้เลยว่าไฟฟลิตยังงี้ ใครเป็นคนคิดทำมันขึ้นมา นักวิทยาศาสตร์หรือวะ หรือว่าหมอผี ทำไมไม่มีใครเคยสงสัยเรื่องนี้”

ฉันปล้นหนังสือทุกเล่มที่หล่นเกลื่อนกลาดอยู่บนพื้นที่ถูกนำกลับมาวางบนโต๊ะอีกครั้ง ผมสะดุ้งเพราะไม่รู้ตัวเลยว่าบรรณารักษ์สาวคนนั้นเผลอยืนอยู่ข้าง ๆ ผมและเก็บหนังสือให้ผมตั้งแต่เมื่อไหร่

“ในห้องสมุดห้ามส่งเสียงดังนะคะ ขอเชิญคุณออกไปข้างนอกด้วยค่ะ” เธอบอกแล้วรีบข้อศอกผมด้วยมือที่ดูบอบบางแต่กลับแข็งแกร่ง มีนิ้วนี้ดันผมให้ลุกจากเก้าอี้ และดันผมให้เดินไปข้างหน้า

โดยมีเธอเดินตามประกบข้าง เธอจับแขนผมไม่ปล่อย พาลากงูไปจนถึงสวนด้านนอกห้องสมุด

เมื่อผมมีได้เสื้อสูทกับกระโปรงสั้นแคบสีน้ำตาลของเธอโผล่มาโดนตัวผมเป็นครั้งแรกระหว่างเดินมาด้วยกัน แต่มันไม่ได้ทำให้ผมรู้สึก訝訝ใจนใด ๆ คำถามมากมายยังอึ้งอยู่ในหัวจนผมไม่มีความสนใจเรื่องอื่น ระหว่างเดินอยู่กับเธอ ผมครุ่นคิดว่าจะไปคำต้อบจากที่ไหนต่อไปดี ผมอ่านหนังสือของรัฐบาลทุกเล่มแล้ว ส่วนหนังสือเกี่ยวกับไฟฟลิตที่ถูกพิมพ์โดยคนอื่นนอกจากรัฐบาลนั้นผมไม่เคยเห็น

“พูดเรื่องแบบนั้นซะเสียดังในที่สาธารณะไม่กลัวบ้างหรือไง” บรรณารักษ์สาวกระซิบข้างหูผมเมื่อพวกเขาออกมาจากอาคารแล้ว เธอยังคงยืนอยู่ข้างหลังผม ใช้นิ้วเรียวยาวจับแขนผมไว้แน่นเหมือนคีมคีม

“เรื่องอะไร” ผมถาม

“นายสงสัยต่อไฟ” เธอตอบเบาหวิว

ผมสะดุ้งโหยง หันมามองเธอ แวดตาหลังการรอบแวงของเธอ มองผมราวกับเธอรู้อะไรบางอย่าง

“ไม่เคยมีใครสงสัยมาก่อนเลย...” ผมกระซิบบอกเธอ ไม่รู้ว่าทำไมถึงต้องกระซิบ แต่ในเมื่อเธอกระซิบมา ผมจึงกระซิบตอบ

“มีสิ” เธอกล่าว

“ใครบ้างหรือ”

“คนทั่วไป คนเดินทางธรรมดา ๆ นี่แหละ พวกเขามีโอกาสจะอยู่ ๆ ก็สงสัยขึ้นมาเหมือนกันน่าย ทำไม นี่ก็ตัวเองเป็นอัจฉริยะอยู่คนเดียวหรือ พ่อคนไม่เคยเข้าห้องสมุด คนอื่นๆ ที่ฉลาดกว่า

นายเขาก็สงสัยกันทั้งนั้นแหละ” เธอเอ่ยอย่างเดกดัน

“แล้วทำไมผมไม่เคยได้ยินใครบอกว่าสงสัยมาก่อนเลย”

ดวงตาหลังการอบแว่นของเธอจ้องผมอย่างดูๆ ขณะที่เอ่ยเสียงต่ำว่า “พวกเขาส่วนใหญ่ตายหมดแล้ว”

ผมสะดุ้งโหยง ถามกลับ “ทำไมล่ะ”

“ไฟดำ” เธอเอ่ยตอบเบาเท่าเสียงขนนกตก “ใครสงสัย ไฟจะเปลี่ยนเป็นสีดำ”

“แล้วคุณล่ะ” ผมถาม จ้องกระดาดาสีขาวบนหน้าอกของเธอ “คุณไม่สงสัยหรือ ผมนึกว่าคุณเองก็...”

เธอมองหน้าผม ก่อนจะเหลียวซ้ายแลขวาดูว่าไม่มีใครอยู่ใกล้ๆ เราสองคน ส่วนหน้าห้องสมุดบ่ายวันอาทิตย์มีนักศึกษาหนุ่มสาวมานั่งคุยกันและทบทวนตำราเรียนอยู่สองสามกลุ่ม แต่พวกเขาอยู่ไกลเกินกว่าจะได้ยินการสนทนา บรรณารักษ์สาวจิกเล็บที่ตื้ออย่างตึงของเธอไปที่ซองตรงหน้าอก

“ไฟปลอม” เธอตอบ “นายจะฆ่าฉันเสียก็ได้ แต่ถ้านายปล่อยให้ฉันรอด ฉันจะทำไฟปลอมให้นาย”

“ทำไมผมต้องอยากได้ไฟปลอมด้วยล่ะ”

เธอมองหน้าผมราวกับจะบอกว่าผมเป็นคนหัวทึบ “นายสงสัยต่อไฟ” พຼຽນີ້เพนียดำแน่”

ผมยังไม่เชื่อมั่นว่าการสงสัยจะทำให้ไฟเปลี่ยนสี แต่ก็ต้องบทรสนทนาไปว่า

“ผมเสาคู่คุณแล้วซึ่งไฟปลอมมันไปก็ได้” ผมเริ่มเข้าใจแล้วว่าทำไมตอนแรกผมถึงมองไม่ออกว่าสิ่งที่กำลังอยู่ตรงหน้าอกเธอเป็นไฟ มันเป็นการกระดาดาสีขาวเหมือนกัน แต่คงมีบางอย่างที่แตกต่าง

ออกไป และจิตใต้สำนึกของผมก็พอรับรู้ได้ว่ามันไม่ใช่ไฟที่ผมเห็นอยู่ทุกวัน

“นายสงสัยแบบนั้นแล้วจะฆ่าฉันอยู่อีกหรือ” เธอถามพร้อมสบตาผมตรงๆ ผมคิดหาคำตอบในใจตัวเอง แล้วก็ต้องส่ายหน้า “ผมคงฆ่าใครไม่ได้อีกแล้ว”

หญิงสาวยิ้มบางๆ ราวกับนี่คือสิ่งที่เธอรู้อยู่แล้ว

“คุณรู้อะไรอีกบ้าง บอกผมหน่อยได้ไหม” ผมเอ่ยเสียงแหบแห้ง รู้สึกหวาดกลัวขึ้นมาอย่างบอกไม่ถูก พຼຽນີ້ไฟของผมจะเปลี่ยนเป็นสีดำจริง ๆ หรือ ผมจะต้องพบกับความตายจริง ๆ นะหรือ ทั้งที่ผมแค่สงสัยนี่แหละ “เดี๋ยวลี ไม่มีความทรมานสงสัยในกฎของรัฐบาลไม่ใช่หรือ” ผมหัวง

“ไม่หรอก ถ้ามีกฎแบบนี้ ทุกคนก็สงสัยสิ”

ผมรู้สึกวู่วามฝีปากแห้งผาก “นั่นเรื่องอะไรกัน...”

เธอยิ้มแล้วบอกว่า “เพื่อความปลอดภัย ฉันจะบอกนายพຼຽນີ້ รอให้เพนียดำก่อน รอเราเป็นพวกเดียวกันแล้วค่อยให้คำตอบ”

เธอมองตาผมพลาฟูดต่อ “บอกไว้ก่อนนะ ถ้านี่นายฆ่าฉัน นายจะต้องคาใจไปตลอดกาล และตลอดกาลของนายจะไม่แน่นอนหรอก พຼຽນี้ไฟเพนียดำแน่ คนอย่างนาย ถ้าไฟดำเมื่อไหร่รอดได้สามวันก็พຼຽนแล้ว...”

“คุณเพนียดำนานเท่าไรแล้ว” ผมถาม

“สามเดือนกับอีกสามอาทิตย์”

“คุณรอดมาได้ยังไงถึงนาน”

“ที่ควรถามคือ นายอยู่มาได้ยังไงถึงนานโดยไม่เคยสงสัยเลย

ต่างหาก” เธอตอบ จากนั้นก็ผลักอกผมเบาๆ “เออละ วันนี้นักกลับไปซะ แล้วพรุ่งนี้ค่อยมาใหม่”

เช้าวันต่อมา ผมเปิดไฟที่คว่ำอยู่บนโต๊ะด้วยหัวใจที่หวาดหวั่น แต่ลึกๆ ในใจผมรู้อยู่แล้วว่าตัวเองจะเห็นอะไร – และก็ใช่ ไฟของผมกลายเป็นสีฟ้า

ผมซ่อนไฟใต้ของผมอย่างมิดชิดกันตุ้ลื้อผ้าแล้วแจ้นไปหาผู้หญิงคนนั้นที่ห้องสมุด เธอพาผมไปที่ห้องซ่อมแซมหนังสือซึ่งอยู่หลังเคาน์เตอร์ยิม - คีน เธอเตรียมไฟที่ชาวปาลอมมาให้ผมหนึ่งใบอย่างที่บอก มันเหมือนจริงทุกกระเบียด แต่จัดได้สำนึกของผมดูออกว่ามันไม่จริง พนันได้ว่าคนอื่นก็ดูออกเหมือนกัน แต่พวกเขาจะจับไม่ได้หรอก พวกเขาจะเหมือนผมเมื่อวานตอนเห็นไฟของเธอ คิดว่ามันแปลก แต่ไม่รู้ว่ามันแปลกตรงไหนจนกว่าจะได้รับการบอกว่ามันเป็นของเก๊ ซึ่งผมไม่มีวันพูดแต่อยู่แล้ว ไฟที่ดูน่าทึ่งจิตใจใบนี้จึงถือว่ามีค่าใช้ได้ มันคงจะช่วยให้ผมพอเอาตัวรอดได้บ้าง

“ขอบคุณ” ผมรับกระดาดาชะเผ่นนั้นมา เงยหน้าสบตาเธอ “ทำไมถึงช่วยผมล่ะ”

“ฉันอยากช่วยคนที่ตื่นด้วยความสงสัย ยังมีคนอีกหยิบมือหนึ่งที่เป็นเหมือนเรา พวกเราต่างช่วยกันและกันให้อยู่รอด แต่พวกเราค่อยๆ ลดจำนวนลงเรื่อยๆ พวกเราที่ถูกข่มามีมากกว่าที่ตื่นขึ้นใหม่ บางคนตระหนักขึ้นมาแต่ก็ตายไปโดยยังไม่ได้เจอคนอื่น ๆ ที่รู้เหมือนกันเลย” เธอบอกผมเบาๆ แม้ว่าที่นี้จะไม่มีคนเลย แต่พวกเราที่พูดกันเบายิ่งกว่าเสียงกระซิบด้วยหวาดกลัวว่าจะมีใครได้ยินเข้า

“ผมคงโชคดีที่เจอคุณที่ห้องสมุด” ผมเอ่ยยิ้มๆ แต่เธอกลับทำหน้าตาเบือนหน้าผมอีกครั้ง

“ฉันมาทำงานที่นี่เพราะคนแบบนายชอบเข้ามาหาข้อมูลในห้องสมุดนะสิ ฉันมาเฝ้าจับตาที่นี่ไว้ต่างหากเล่า ถ้าเจอคนที่ดูเหมือนจะสงสัย ฉันก็จะเข้าไปคุยกับเขา”

ผมฟังแล้วครุ่นคิด “ความจริงคุณจะเก็บตัวอยู่เงียบๆ ก็ได้ นี่นา การทำแบบนี้มันเสี่ยงมาก”

“แต่ฉันก็รอดมาได้” หญิงสาวเอ่ยตอบ ใบหน้าของเธอมีคำบรรยายถึงพระชนม “ฉันรู้ว่ามันเสี่ยง แต่ฉันรู้ลึกกว่าฉันต้องทำ ต้องช่วยใครสักคนที่ตระหนักรู้ขึ้นมาเหมือนตัวฉัน ฉันคิดว่ามันเป็นสิ่งที่ถูกต้อง”

“ถ้าไม่ทำไฟจะดำเธอ” ผมแผลเอามองๆ ออกไป ทำให้เธอถอนหายใจเฮือกใหญ่

“นี่ไฟฉายดำนั้แล้วจริงหรือเปล่าเนี่ย นี่นายตระหนักรู้อะไรสักอย่างแล้วจริงๆ เธอ ไฟมันไม่ดำไปมากกว่านี้อีกแล้วละ” เธอจ้องเข้ามาในตาของผม “ฉันตัดสินใจแล้วและผิติดตามการตัดสินใจของตัวเอง ไม่ใช่ของไฟ”

“มาตรฐานคุณธรรมของตนเองหรือ” ผมถาม

“จะเรียกว่าอย่างนั้นก็ได้” เธอตอบ ถอนหายใจเหมือนโล่งใจที่ผมพอมีความฉลาดอยู่บ้าง

“ผมไม่มีสิ่งนั้นเลย”

“มีสิ ทุกคนมี แต่มันถูกฝังกลบเอาไว้ รอเวลาที่เราจะขุดขึ้นมา” เธอบอก แต่เมื่อเห็นผมทำหน้าว่าง เธอก็อธิบายเพิ่มเติม “สังเกตไหม ไฟพวกนี้ไม่มีสีเทาเลย มีแต่ผิดกับถูก ขาวกับดำ

แล้วตรงกลางระหว่างนั้นละ พื้นที่ตรงกลางนั้นคือสิ่งที่เฟดตัดสินใจไม่ได้
“ไฟจะผลักลีเทาให้เป็นสีดำเสมอ มันเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาด
บริเวณสีเทาเป็นพื้นที่ละเอียดอ่อน ควรให้มนุษย์เป็นผู้ตัดสิน ไม่ใช่ไฟ
การตัดสินใจของมนุษย์จะแตกต่างกันไปตามมาตรฐานของแต่ละคน”
“แต่มาตรฐานควรเป็นอย่างเดียวกันทั่วโลกไม่ใช่เหรอ” ผม
แสดงสีหน้าไม่เข้าใจ เธอส่ายหน้าช้าๆ ก่อนจะเอ่ยว่า

“มาตรฐานที่ใช้กันอยู่ตอนนี้มันโหดร้ายเกินไป การใช้
มาตรฐานเดียวกันทั้งโลกโดยไม่ลดหย่อนผ่อนปรนไม่ว่าการณีใดๆ
ทำให้เกิดความยุติธรรมขึ้น ลองคิดตามตัวอย่างนี้ การฆ่าคน
เป็นสิ่งที่ผิด แต่ถ้าคนป่วยหามาเรื่อยๆ จนไม่อาจจะทานหนไได้
ความตายเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากกว่าการมีชีวิตอยู่ หมอที่ฆ่าคน
คนนั้นทำความดีหรือว่าทำบาป”

ผมขยับปากจะตอบ แต่เริ่มสับสน จึงนั่งงันไป เธอเงย
คิ้วถามให้ผมตอบ ผมจึงตอบเสียงๆ

“...ไฟของหมองจะกลายเป็นสีดำ”

“หมายถึงมีโอกาสที่เขาจะไม่ผิดไหม” เธอถามเบาๆ

“มี...” ผมตอบเบาๆ เธอเสียอีก ผมรู้ว่าคำตอบที่ผมเลือก
อยู่นั้นมันผิดหลักการของไฟและรัฐบาลอย่างแน่นอน ผมจึงพูดเบา
เพราะรู้สึกคล้ายกำลังทำผิด

“แต่ไฟไม่ได้เป็นอย่างนั้น การฆ่าคนตามกฎหมายว่าผิดเสมอ
ฉันถึงบอกว่ามันโหดร้ายเกินไป”

“หมองจะไฟถ้าถ้าเขาฆ่าคนไข้ ทั้งที่เขาช่วยคนไข้...” ผมพิมพ์ว่า

“เปล่า หมองจะไฟดำ เพราะเขาคิดเรื่องควรฆ่าคนไข้ดีไหม
แล้วเกิดสรุปได้ว่าไฟสีทางผิดพลาด ไฟของเขาก็เลยกลายเป็นสีดำ”

หญิงสาวเอ่ยช้าๆ เธอก้มหน้าลง เสียงของเธอสั่นไหว แล้วจู่ๆ
เธอก็เงยหน้ามามองผม “คนรักของฉันตายไปเพราะเรื่องนี้ เขาคือ
หมอคนนั้น ฉันก็เลยตระหนักรู้ด้วย”

“ผมเสียใจด้วย” ผมบอกเธอ รู้สึกผิดผืนในใจเธอ เมื่อเธอ
เล่าเรื่องของตัวเองแล้ว ผมก็เลยตัดสินใจเล่าเรื่องหัวหน้าให้เธอ
ฟังบ้าง

“คุณคิดว่าเขาแค่โกหกหรือว่าเขาไม่ได้ทำอะไรผิดจริงๆ” ผม
ถามเธอหลังเล่าจบ

“ไม่มีใครรู้หรอก” เธอมองตามผม “ไม่มีใครถามเขาหรอกจะ
ฆ่าเขาไหม”

คำพูดของเธอทำให้ผมหน้าแดงช้ำด้วยความละอาย ทำไม่
ก่อนหน้านี้ผมถึงไม่เคยละอายมาก่อนเลยนะ ผมฆ่าคนคนแล้ว
คนเล่าเพียงเพราะพวกเขาผิด...ไม่สิ เพียงเพราะไฟบอกว่าพวกเขา
ผิด จะจริงเท็จแค่ไหนไม่อาจรู้ได้ ผมฆ่าคนโดยไม่คิดอะไร ง่าย
เหมือนยกแก้วน้ำขึ้นดื่ม จากนั้นก็มาภาคภูมิใจว่าตัวเองเป็นคนดี
“แต่เท่าที่ฉันรู้มา ไฟไม่เคยทำผิดจากกฎเลย มันทำงาน
เที่ยงตรงเสมอ ที่ผิดคือกฎและระบบนี้ต่างหาก” เธอกล่าว ตบไหล่
ผมเบาๆ

“ทำไมมันถึงไม่เคยผิดพลาด มันทำมาจากอะไร” ผมถาม

“อันนี้ก็ไม่มีใครรู้” เธอส่งยิ้มเล็กๆ ให้คล้ายจะขอโทษที่ไม่มี
คำตอบ

“แล้วทำไมพวกเรายังไม่เคยสงสัยเลย” ผมพ่นลมหายใจอย่าง
กังขา “ทำไมทุกคนถึงเชื่อฟังไฟโดยไม่เคยตั้งคำถาม ทำไมเรา
ไม่เคยเอะใจอะไรเลย”

“พวกที่ตื่นรู้กำลังศึกษาเรื่องนี้กันอยู่ พวกเราสรุปไว้คร่าวๆ ว่าระบบการศึกษาจากรัฐบาลเป็นตัวหล่อหลอมคนให้ไม่สงสัย พวกเราถูกสอนให้เชื่อตามที่ถูกบอกเล่า เด็กๆ ในโรงเรียนไม่เคยได้ตั้งคำถาม นักเรียนที่ชอบซักถามมักถูกลงโทษ เชื่อแห่งความสงสัยเลยตายจากเราไปตั้งแต่เด็ก นอกจากนั้น คนที่เริ่มสงสัยเองได้ก็จะโดนไฟดำ ทำให้พวกเขาตายจากไป มนุษย์ต้องการตัวอย่างในการเริ่มทำสิ่งต่างๆ เมื่อคนที่สงสัยล้วนแต่ตายไป เราจึงไม่อาจสงสัยเองได้ เพราะเราไม่เคยเห็นใครสงสัยมาก่อน แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าเราจะไม่มีวันสงสัยอะไรเลย พวกเราอาจคิดเองได้สักวันหนึ่ง หลักฐานก็คือฉันกับนายที่นั่งอยู่ตรงนี้”

“ทำไมรัฐบาลถึงไม่บอกเราว่าหากสงสัยจะโดนไฟดำ” ผมยังสงสัยในเรื่องนี้ เมื่อวานผมถามเธอแล้วครั้งหนึ่ง แต่รู้สึกคล้ายยังไม่ได้รับความกระจ่าง

“ถ้าหากว่าคนตายจะโดนไฟดำ กฎข้อนี้มิอะไรแปลกมั๊ย หรือว่ามันฟังดูถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์อยู่แล้ว” เธอถามพาลงมองหน้าผม ผมนึกถึงเรื่องคนรักของเธอ สมองพยายามเลือกคำตอบที่คิดว่าเหมาะสม

“...ความจริงก็มีบางอย่างผิดปกติ แต่ผมไม่เคยคิดมาก่อน” ผมตอบเสียงอ่อย “ดูเผินๆ มันก็ดูไม่แปลก...”

“ใช่” เธอหลับตาลง “มองปราดแรก การฆ่าคนมันผิดแบบไม่ต้องตั้งคำถาม...ความจริงมันยังมีอีกหลายมิติที่เราจะถกเถียงกันได้ แต่ดูคร่าวๆ มันควรถูกห้ามโดยไม่มีอะไรน่ากังขา”

“แต่การสงสัยนั้นต่างออกไป มันไม่ใช่สิ่งที่ผิดคุณธรรม” เธอกล่าวต่อ “ถ้ารัฐห้ามไม่ให้ผู้คนสงสัย คนก็จะสงสัยว่าทำไม

ห้ามสงสัย แล้วข้อห้ามนี้แห่งความสงสัยที่อยู่ส่ำหิ้งกลบไว้ไม่ให้บอกก็จะเติบโตขึ้น...”

ทันใดนั้นเสียงเคาะเบาๆ ที่เคาน์เตอร์ไม้ บรรณารักษ์สาวสะดุ้ง เธอเดินออกจากห้องซ่อมแซมหนังสือไป หน้าเคาน์เตอร์อย่างรวดเร็ว ผมมองตามไป หญิงสาวผมเมสยาวใบหน้าซีดคนหนึ่งยืนอยู่ตรงนั้นพร้อมตั้งหนังสือกองใหญ่เกี่ยวกับระบบภาษีอากร “คืนหนังสือค่ะ” ผู้ใช้บริการพูด น้ำเสียงต่ำแต่ดูตื่นๆ

บรรณารักษ์สาวตั้งหนังสือมาไว้ตรงหน้า เปิดหน้าสุดท้ายของเล่มบนสุด ใช้เครื่องมือบนโต๊ะสแกนบาร์โค้ดที่ติดอยู่ตรงปกในของหนังสือ คอมพิวเตอร์ร้องบีบพร้อมบันทึกข้อมูลว่าหนังสือเล่มนั้นๆ ถูกคืนมาแล้ว ผมนึกสนใจวิธีการทำงานของเธอจึงเดินออกจากห้องมายืนมองอยู่ข้างๆ เมื่อเธอนำบาร์โค้ดไปจ่อไว้ใต้แท่นสแกนที่ปล่อยลำแสงสีเขียวออกมา หน้าจอคอมพิวเตอร์ก็จะปรากฏชื่อหนังสือเล่มนั้น หลักการของมันคงคล้ายๆ กับเครื่องคิดเงินในร้านสะดวกซื้อ

เมื่อเธอเปิดหนังสือเล่มถัดไป เราสองคนก็ต้องชะงัก เพราะสิ่งที่สอดคล้องในหน้าท้ายของหนังสือเล่มนั้นคือไฟสีดำใบหนึ่ง บรรณารักษ์ใช้ปลายนิ้วตีบมันขึ้นมาตรวจสอบว่าเป็นเฟลจริงๆ หรือเป็นเพียงกระดาษตำราธรรมดา แล้วเราก็ได้เห็นว่าด้านหลังของกระดาษมีตราของรัฐบาลประทับอยู่ – มันคือไฟดำ

เราสองคนเงยหน้ามองหญิงร่างผมมคนนั้น ใบหน้าที่ซีดอยู่แล้วของเธอยิ่งซีดเขียวขึ้นไปอีก แวตาของเธอตระหนกอย่างยิ่ง ผมคิดว่าเธอคงซ่อนไฟเอาไว้และลืมเอาออก

บรรณารักษ์ลัดไฟในมือลงไม่ให้คนอื่นในห้องสมุดเห็น เธอ

กระซิบเสียงแผ่ว “อย่าเพิ่งตกใจนะคะ”

“ฉัน ฉัน...” หญิงสาวร้องอย่างสับสน เธอตั้งหน้าตั้งตารอคำตอบจากมือบรรณารักษ์ และตั้งไฟเดินด้วย เธอกำไฟไว้ในมือ กอดหนังสือทั้งหมดด้วยความหวาดกลัว แล้วรีบวิ่งออกจากหน้าเคาน์เตอร์ไป และด้วยความรีบร้อนกระวนกระวายนั้น เธอผล่อทำหนังสือทั้งกองและไฟไปนั้นหล่นลงจากมือ ชายที่เดินสวนมาแก้มลงจะเก็บมันให้เธอ แต่เมื่อเขาหยิบไฟขึ้นมาแล้วพบว่ามันเป็นสินค้าสีหน้าของเขาก็เปลี่ยนไปทันที

“ผู้หญิงคนนี้มีไฟดำ” เขาตะโกนท้อง

“อย่าส่งเสียงดังในห้องสมุด” บรรณารักษ์สาวกระซิบจากข้างตัวผม แนนอน ทุกคนรู้ดีเรื่องกฎข้อนี้ แต่ไม่มีใครปฏิบัติตามในเวลาไหน หลายต่อหลายคนลุกขึ้นจากโต๊ะอ่านหนังสือ มุงมาที่หญิงคนนั้น แม้แต่หญิงแก่ท่าทางใจดีที่ผมเห็นเมื่อก่อนก็ถือไม้กวาดเดินตรงมาด้วย

ทุกคนรีบเข้ามาตบตีและขว้างปาผู้หญิงคนนั้นด้วยหนังสือ ปากแข็ง เธอล้มลงกับพื้น พยายามยกแขนขึ้นกันใบหน้าและลำตัว ผู้ชายหลายคนยกเก้าอี้ไปลงไปที่หน้าห้องของเธอ หญิงสาวร้องด้วยความเจ็บปวด

“ไม่ร่วมด้วยหรือ” บรรณารักษ์แก่หันมามองเราสองคน แต่คนข้างตัวผมส่ายหน้าพลางตอบไปว่า “พิกิริรู้คะว่าฉันไม่ชอบ”

“ฉันรู้ว่าเธอไม่ชอบ ฉันถามพ่อหนุ่มคนนั้นต่างหาก เพื่อนใหม่ของเธอหรือจะหนี” หญิงแก่พยักพยัดมาทางผม มือที่ถือไม้กวาดของเธอยกขึ้นเตรียมพร้อมอยู่แล้ว

“เพื่อนของฉันเองค่ะ เขาสนใจเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟ

มาก ๆ ฉันเลยชวนเขามานั่งคุยในนี้” บรรณารักษ์สาวบอก คำพูดของเธอทำให้หญิงแก่ยิ้มให้ผมอย่างเอ็นดูอีกครั้ง รอยยิ้มเอ็นดูของคนที่กำลังจะไปสักคน หญิงแก่เอ่ยกับผมอย่างอ่อนโยนว่า “ไม่มาร่วมกันหรือพ่อหนุ่ม นิสัยนี้ใจอ่อนเสมอแหละ แต่เธอยังหนุ่มแน่น ไม่น่าจะช้ำตาだね”

ผมมองภาพนั้น นิ่งคิด ถ้าเป็นเมื่อก่อนผมต้องออกไปร่วมในฐานะพลเมืองดีแน่ ๆ แต่ตอนนี้ล่ะ ไฟของผมก็ดำไม่ต่างอะไรไปจากเธอคนนั้น ผมไม่ได้มีไฟขาวอันน่าภาคภูมิใจแล้ว ผมจะออกไปหาเธอได้อีกหรือ

คำตอบคือได้สิ ถ้าผมอยากทำอะไรให้มันแบบเนียนเข้าไป ผมก็ควรออกไปร่วมวงดีไปลุยด้วย แต่ว่า... ถ้าหากเธอไม่ได้ทำผิดอะไร เหมือนที่ผมไม่ได้ทำผิดละ ถ้าหากเธอเพียงแค่ออกไปหาเธอ... สงสัย...

ผมไม่อาจเข้าใจได้ ผมเลยได้แต่ส่ายหัวตอบอย่างเต๋อ ๆ บรรณารักษ์สาวจึงเดินจากพวกเราไปยังกลุ่มคนกลุ่มนั้น เงือไม่กวาดขึ้นสูง...

ผมทบทวนองภาพผู้หญิงคนนั้นโดนซ้อมต่อไปไม่ไหว และถ้าจะเข้าไปหาผมก็ไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับตัวเอง ผมจึงเดินหลบเข้าไปในห้องซ้อมหนังสือ ยกมืออุดหูเพื่อไม่ให้ตัวเองได้ยินเสียงความครางและเสียงทุบตี แต่มันช่วยอะไรไม่ได้มากนัก ผมยังคงได้ยิน...

“ทุกคนที่นั่นแล้วกับการที่ฉันไม่มา การไม่มาไม่ได้ผิดกฎของรัฐบาล” บรรณารักษ์สาวเดินตามเข้ามา เธอบีบไหล่ผมเบา ๆ “แต่ทุกคนเลือกมาเสมอ น้อยคนนักที่จะเลือกไม่มา”

“ทำไม่ล่ะ” ผมถาม รู้สึกในหัวใจหนักอึ้ง
“นั่นสินะ ทำไม่” เธอตอบ ผมมองหน้าเธอ แววตาของเธอดูขมขื่น

“เราออกไปหากาแฟดื่มกันเถอะ ฉันไม่อยากอยู่ที่นี้ ฉันมักจะออกไปจนกว่าพนักงานเก็บศพจะมาจัดการทุกอย่างเสร็จ” เธอชวนแล้วพาผมออกไปทางประตูด้านหลังห้องซ่อมแซมเหมืองลิธอนเป็นทางเข้าออกของพนักงานห้องสมุด

เราสองคนเดินไปด้วยกันบนบาทวิถี มุ่งสู่ร้านกาแฟซึ่งเธอบอกว่าดีที่สุด ในแถบนี้ ระหว่างทาง เธอชวนผมคุยคล้ายหวังให้บรรยายกาศดีขึ้น

“ฉันมักจะปล่อยให้ฉันพบว่ามีไฟดับไปเสมอ ไม่ว่าเขาจะทำผิดจริงหรือแค่สงสัย คนที่หาผิดจนไฟดับแล้วมักจะเริ่มสงสัยได้ง่ายกว่าคนอื่น และหากเขากลายเป็นผู้สงสัย ไม่ว่าเดิมเขาจะเคยทำอะไรมา เขาก็จะกลายเป็นสหายของฉัน แต่น่าเสียดายที่คนเหล่านั้นมักจะวิ่งหนีไปทุกครั้งที่ถูกตรวจพบไฟดับ” เธอมองหน้าผมแล้วยิ้มจางๆ “ตอนที่ถามนายวันก่อนว่าให้นายขาวหรือเปล่า ถ้านายไฟดับ ฉันก็จะปล่อยนายไปนะ”

ผมไม่สนใจการชวนคุยของเธอ ใจของผมยังคงเวียนวนกับภาพการรุมทำร้ายที่เห็นมาเมื่อครู่จนอยากจะอ้วก ทั้งที่ความจริงผมเคยเห็นมันมานับครั้งไม่ถ้วน แคมเคยเข้าไปมีส่วนร่วมมาแล้วด้วยซ้ำ

“เราออกไปหากาแฟดื่มกันในขณะที่มีคาน่าลิ่งถูกฆ่า” ผมพูดรู้สึกขมคำพูดตัวเองจนต้องถ่มน้ำลายลงพื้น

“เราจะทำอะไรได้ละ ออกมาเสียดีกดีกว่าที่ हमมองอยู่ตรงนั้น”

“ที่ผ่านมา... ผมฆ่ามาตลอด” ผมพูดอย่างขื่นใจ
“นายฆ่ามากี่คนแล้ว”

“หก” ผมตอบ รู้สึกขยะแขยงตนเอง
“ฉันสาม” เธอตอบผมเบาๆ

“ตอนนี้ผมไม่กล้าทำเพราะผมกลัวว่าเธออาจจะไม่ผิด” ผมเอ่ยเบาๆ “อีกอย่าง อาจเป็นเพราะไฟของผมดับไปแล้ว... การฆ่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมของคนที่นี่”

“สิทธิอันชอบธรรม?” นัทลีแค้นเสียงออกมา “การฆ่าคนอื่นมันชอบธรรมตรงไหน ลองคิดดูสิ ถ้าคนคนหนึ่งฆ่าใครสักคน ไฟของเขาต้องเปลี่ยนเป็นสีดาใช่ไหม” เธอถาม ผมพยักหน้า เธอจึงพูดต่อ “แล้วทำไมเวลาคนตีฆ่าคนแล้ว ไฟของพวกเขาไม่เปลี่ยนเป็นสีดาล่ะ”

“เพราะคนตีฆ่าคนแล้วได้” ผมตอบ รู้สึกว่าข้อโต้เถียงของตัวเองอ่อนเต็มทน แต่ผมก็ไม่อาจคิดคำตอบอื่นได้ ผมเชื่อมั่นมาตลอดชีวิต จนกระทั่งเมื่อวานนี้ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ผมรู้สึกเหนื่อยล้า ลึบสน ระโยไรแรง...

“แล้วถ้ามีโจรกำลังจะฆ่าเรา แล้วเราฆ่าเขาเพื่อป้องกันตัว ไฟของเราจะเปลี่ยนสีไหม” นัทลียังคงตั้งคำถามรุกไล่ผมต่อไป
“เปลี่ยนสิ” ผมบอก ตามรูปการณแล้วมันควรเปลี่ยน
“แล้วถ้าโจรคนนั้นไม่มีไฟดา ไฟของเราจะไม่เปลี่ยนสีใช่ไหม ในเมื่อคนตีฆ่าคนแล้วได้”

ผมชะงัก ไม่เคยคิดถึงเรื่องนี้มาก่อน “มันอาจจะเป็นแบบนี้ มันเหมือนการฆ่าคนไฟดาทั่วๆ ไป”

“ไฟให้ความถูกต้องกับกรณีนี้คนไฟดามากกว่ากรณีนี้เพราะ

ป้องกันตัว ลองคิดตัวอย่างนี้ ถ้าเราอ่านแบบฆาตกรโรคจิต เราทำผิดใช้ไหม แล้วถ้าคนที่เราฆ่าเพื่อความสะใจนั้นเป็นคนไฟดำ การฆ่าอย่างเห็นมโหฬารที่สุดก็กลายเป็นถูกต้อง อย่างนั้นหรือ ไม่ใช่แค่กรณีพวกนี้หรอก ลองคิดถึง ๆ การที่เรากล่าวหาคนที่ไฟดำเพราะทำคามผิดมา มันเป็นเรื่องที่ถูกต้องหรือเปล่า” เธอจ้องตามผม แล้วยิ้มอย่างแสบไม่เคยมองสายมาก่อน “คนดีมีสิทธิ์ฆ่าคนเลวขึ้นหรือ คนเลวในสายตาของพวกที่ฆ่าคนเพราะความสนุก ความโกรธ หรือความพหังผลอ มันคนดีที่ฆ่าคนไฟดำเพราะความสนุก ไม่ได้หมายความว่าเขาคือคนดีได้อีกหรือ หากเรานับเขาเป็นคนดีไม่ได้ เขาก็ไม่ควรมีสิทธิ์ฆ่าคนเลวพวกนั้น ถ้าจะบอกว่ามีแต่คนดีเท่านั้น ที่มีสิทธิ์ฆ่าคนเลวละก็...”

ผมจนต่อคำพูด ได้แต่ปล่อยให้หญิงสาวเย้ยต่อไป เธอเย้ยเสียงร่ำรวราวกับต้องการถายเหลี่ยมที่อยู่ในหัวออกมาให้หมด

“แล้วคนดีมีสิทธิ์ฆ่าคนเลวจริงๆหรือ คิดดูสิ หากในโลกนี้มีคนดีสุดประเสริฐสักคน แล้วก็มีคนเลวโสมมชนิดทรกยังไม่อยากได้อยู่อีกคน คนดีคนนั้นมียุติธรรมฆ่าคนเลวคนนั้นหรือ ทำไมคนเลวถึงต้องตายด้วยล่ะ แล้วการฆ่าเป็นสิ่งที่ผิดจริงๆหรือ ถ้ามันผิด คนดีสมควรจะทำสิ่งที่ไม่ต้องการฆ่าคนเลวเลย มันจะไม่ทำให้ความเป็นคนดีของเขาต่างพร้อยหรือหรือ หรือว่าการฆ่าคนเลวนี้มันดี การฆ่าคนดีนั้นเลว งั้นการฆ่าคนดีให้พ้นกรรมล่ะ หรือการฆ่าคนเลวเพื่อความสนุกล่ะ เราจะตัดสินมันยังไง”

คำพูดของเธออัดเข้ามาในตัวผม ทำให้ผมชวนแต่เหมือนจะลึ้มลง เธอช่วยยั้งคองผมไว้อย่างอ่อนโยน ผมรู้ว่าทุกอย่างที่เธอถามนั้นควรค่าแก่การตั้งคำถาม ทว่าผมกลับไม่มีคำตอบใดๆสำหรับ

คำถามพวกนั้นเลย และดูเหมือนว่าเธอก็จะไม่มีด้วยเช่นกัน

“คุณหลอกผม” ผมพิมพ์อย่างไร้เรียวแรง หน้าซีดราวกับคนกำลังจะเป็นลม “คุณบอกผมว่าถ้าผมฆ่าคุณเมื่อวาน ผมจะส่งสไปดตลอดกาล แต่วันนี้คุณกลับไม่ให้ความกระจ่างกับผม คุณแค่ทำให้ผมสงสัยมากขึ้นไปอีก”

“เพราะฉันไม่มีคำตอบแน่นอนที่จะให้หายได้” เธอลูบหน้าผมอย่างแผ่วเบา “พวกเรทำได้แค่สงสัย และพยายามคิดหาคำตอบ” “การติดอยู่ในความสงสัยมันช่างสับสน” ผมเอ่ยเสียงพรวนไม่เห็นจะดีเลย...”

“มนุษย์ในอดีตก็เป็นอย่างนี้แหละ มนุษย์จริงๆ เป็นแบบนี้ช่างสงสัย กระหายความรู้...แต่เราเสียต่ายที่พวกเราในปัจจุบันนี้ ลืมทุกอย่างไปหมดแล้ว เรากำลังถูกหลอหลอมให้กลายเป็นอะไรบางอย่างที่ห่างไกลความเป็นมนุษย์ แต่ง่ายต่อการควบคุมและปกครอง”

“เรากำลังกลายเป็นอะไรไปหรือ” ผมถาม เธอจ้องลึกเข้ามาในตาผม สูดลมหายใจก่อนจะตอบเสียงแผ่วจาง

“สิ่งที่พวกเราภาคภูมิใจกันนักหนา...คนดียังไงล่ะ”

พิมพ์ครั้งแรก: หอนาฬิกาที่ทางซอมไม่ได้ รวมเรื่องสั้นเจ้ากรรมนายเวร
นายอินทร์ออร์คิด ประจักษ์ ๒๕๕๗